

UTOPIJA?!

Bio jednom neki čovjek. Ovim riječima redovito počinju bajke i njima slične priče za djecu jer djecu ne zanimaju ni povijesna utemeljenost, ni identitet glavnih aktera, ni mjesto, ni vrijeme događanja. Važna je priča, priča koja treba prije svega biti zanimljiva i laka za slušanje, odnosno čitanje.

Priča kojom ću početi svoje razmišljanje svima je, vjerujem, poznata. Unatoč tome, nemojte preskočiti sljedeće retke. Pažljivo ih pročitajte, kao da se prvi put susrećete s tom pričom.

Bio jednom, kako već napisah, neki čovjek. Imao je sve što čovjek kao takav želi: obitelj koja ga je u svemu podržavala; prijatelje koji su ga obožavali; novac i sjajnu karijeru pred sobom. No, to mu nije bilo dovoljno. Htio je više u svom životu, htio je najviše što čovjek može ostvariti, htio je živjeti do kraja svojih mogućnosti. Zato je sve napustio i okrenuo se Najvećem, Bogu. U očima drugih ljudi on je bio tek još jedan luđak više na ovom svijetu, bio je čudak kojega se treba kloniti. Ipak, nakon nekog vremena, i drugi su uočili koliko je njegov put ispravan, koliko je njegov način života ispunjavajući i osmišljavajući za čovjeka. Jer, tko može dati puninu i smisao osim Boga? No, kako je vrijeme protjecalo, broj se sljedbenika povećavao, čime se pomalo početni zanos gubio, bolje reći, splasnulo je kod većine. Našega glavnog junaka proglasili su utopistom te nastojali život zajednice koju je utemeljio prilagoditi "stvarnom" životu.

Vjerujem da je svima jasno kako ova priča, kao i mnoge druge govori o Franji iz Asiza. Danas, osam stoljeća nakon njegova života mnogi i dalje smatraju kako je franjevački život, barem onako kako ga je Franjo zamislio, *utopija*. A utopija je nepostojeće mjesto, dakle, nešto što se ne može naći ili ostvariti u konkretnom životu.

Je li to uistinu tako? Je li Franjina karizma tek utopija? Je li život prema Franjinu primjeru samo nekakav neostvarivi i nedostižni ideal? Da što uspješnije odgovorim na ova i slična pitanja, ispričat ću još jednu, opet poznatu priču.

Bio jednom neki čovjek. Vrlo je vjerojatno da je dugo vremena tražio svoj pravi identitet, svoje životno poslanje. Nakon jednog, naoko nevažnog čina, koji su, uostalom, mnogi izvršili, doživio je snažnu objavu Božju i, rekli bismo, prosvjetljenje. Bog mu je objavio da je on Njegov ljubljani Sin, u kojem prebiva sva punina božanstva. Svjestan da je Božji Sin djelovao je i neumorno naviještao Radosnu vijest o silnoj Božjoj ljubavi prema svakom čovjeku. Mnogi su s oduševljenjem prihvatili njegove riječi, ali su

isto tako mnogi odbacili njegov navještaj kao ljudima neprimjeren. Nakon njegove smrti njegovi su učenici nastavili njegovo djelo. Ipak, početni je zanos tijekom godina nestao. Ostali su tek pojedinci, poput junaka prve priče, koji su poruku čovjeka iz Nazareta shvatili ozbiljno i životno.

Jedna je od snažnih ljudskih karakteristika da se ljudi lako "zapale", oduševе određenim idejama i životnim projektima. Druga strana medalje, tj. te karakteristike jest isto tako lako "hlađenje", gubljenje početnog zanosa. Naime, svi "znamo" da je život ipak nešto drugo, da valja objema nogama čvrsto stajati na zemlji, da se ne smije vrijeme gubiti na neke neostvarive ciljeve... Utopija je na koncu ipak utopija, nepostojeće mjesto, nedostižni ideal kojeg se bolje kaniti, nego gubiti ionako manjkave životne snage na nj. I tako zavaravamo sebe iz dana u dan. Olako dopuštamo da riječi Očeva miljenika uguši naša lijenost i naše "realno" viđenje života.

Nasuprot takvom ophođenju s Učiteljem i njegovim naukom stoji Franjo. Malen, neznan, priprost, ali iskren i odlučan otvara se Njegovoj riječi i dopušta da ona oblikuje njegov život. Božja riječ nije u njegovom životu samo simbolički prisutna, nije knjiga koja kupi prašinu na policama intelektualne i životne tromosti, nije dosadni arhaični tekst koji opterećuje bogoslužje. Naprotiv, Kristova je riječ za nj temeljno pravilo života, kodeks ponašanja, vodič kroz bespuća vremena i prostora.

I pred nama, kršćanima 21. stoljeća, stoji Krist. Zove nas, kao i Franju. Upućuje nam svoju riječ, sebe - Riječ. Zove nas na život po Riječi, na život prožet i vođen Riječju. Možemo bez ikakvih problema proglasiti i Nazarećanina i Asižanina utopistima, nerealnima, djetinjima. To često i činimo svojim životom. No, možda bismo ipak mogli pokušati, i to samo pokušati, izbjeći taj uobičajeni odgovor, uobičajeno naše reagiranje na evanđeoski model života. Jer, možda to i nije utopija. Možda je utopija samo naša interpretacija Učiteljeva nauka. Franjo je pokazao da to nije utopija, jer Franjo nije izmišljeni lik iz dječje bajke. Franjo je bio čovjek od krvi i mesa, a ne utopija. Zato nam valja iskreno preispitati svaku našu interpretaciju Evanđelja, pogotovo onu koja Čovjeka sa gore čini tek dalekim likom iz davne prošlosti.

Bio jednom neki čovjek. Da, na koncu nam ostaje ista priča. Međutim, ta priča ne smije biti samo zanimljiva i laka za slušanje, odnosno čitanje, nego ponajprije poučna i životna jer samo takve priče i imaju smisla. U tom će slučaju naš život postati pričom za druge, kao što je i Franjin postao za nas. Gospodin tada neće biti u-topos, nego topos, tj. prostor istinskog života, osmišljenog i ispunjenog Onim koji je svemu početak i kraj.